

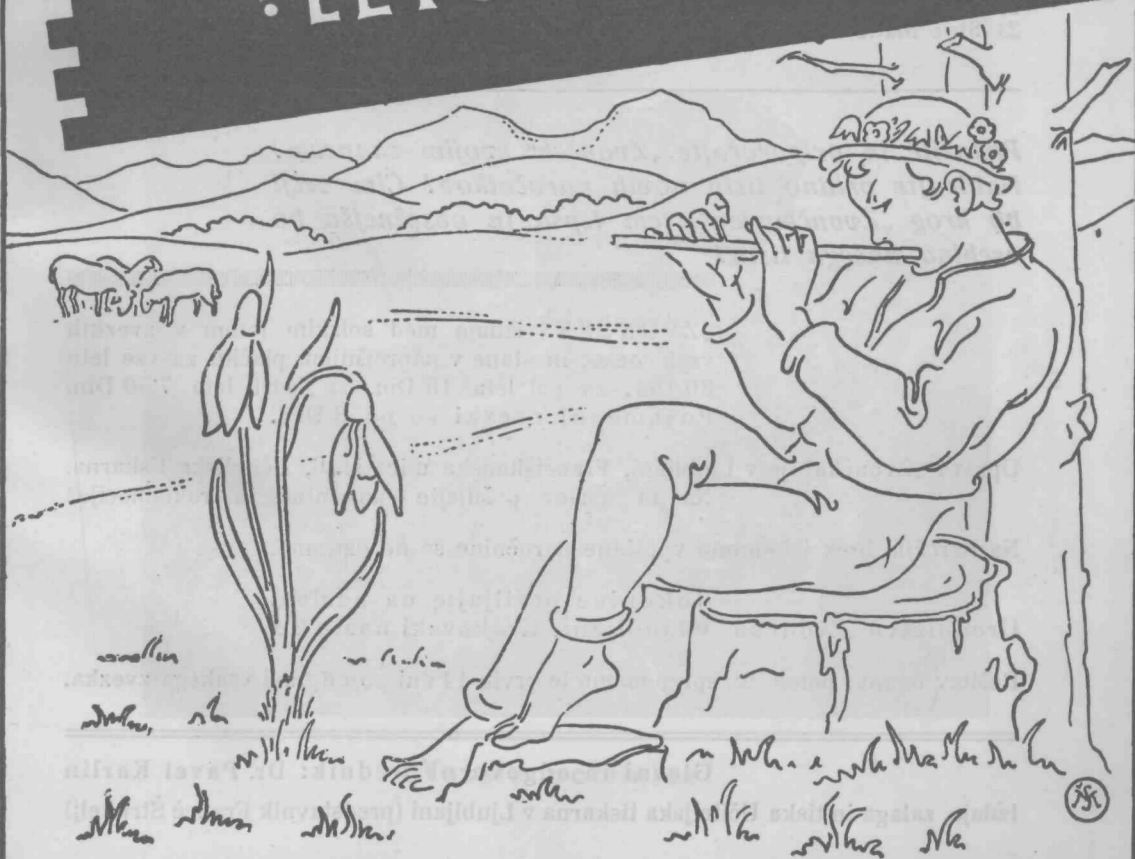
• POŠTNINA · PLAČANA ·
• V · GOTOVINI ·

10

Zvonček

♦ 1936 ♦ 1937 ♦

• LETO · XXXVIII ·

* IZHAJA MESEČNO * LETNA NAROČNINA : DIN. 30' - *

Vsebina desetega zvezka

	Stran
1. Ferdinand Premru: Vesele počitnice! Fotogr. posnetek	217
2. Lojze Zupanc: Borutov Vidov dan v domovini	218
3. Škrjanček, Pesmica s sliko	221
4. Mirko Breznik: Trije bratci, Zamorska pravljica	222
5. Dr. A. R.: Svatba v vodi	224
6. Davorin Ravljen: Še enkrat tri	225
7. Anton Debeljak: Prekanjeni kmetič, Lužiško-srbska pravljica	226
8. Janezek kot slaščičar, Slike s stih	227
9. Anton Ingolič: Trije dečki — trije junaki	228
10. Tine Razpotnik: Modra oporoka, Kitajska pripovedka	230
11. Marija: Sredi polja, Pesem	231
12. Marijana Željeznova-Kokalj: Svetovni potepuhi — Frkolinček, Martinček in Pavlinček — pri teti Dolguhi	232
13. Drago Vesel: O kovaču -pripovedaču	234
14. Vražja smola, Japonska pravljica	236
15. A. D.: Obramba proti letalom	237
16. Polička športnega strička	238
17. Volk in njegova listina, Poljska nar. pravljica	239
18. Mladi vrtnar, Delo na vrtu v poletnih mesecih, Požlahtnjevanje vrtnic, Katere živalce opazujete lahko v poletnih mesecih	240
19. Pavle Flerè: Pavliha, Konec	242
20. Iz mladih peres, M.: Vidovo, — Ljudmila Seškova: Pomladna, — Vida Pezdirjeva: Ej, smreka, — Deruda: Ciganska sirota, — Tihomir Janič: Naš kuža	243
21. Zvonček v prihodnjem letu	244
22. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
23. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

***Pokažite in priporočajte „Zvonček“ svojim znancem!
Nabirajte pridno listu novih naročnikov! Čim večji
bo krog „Zvončkarjev“, tem lepša in obsežnejša bo
vsebina našega lista!***

„ZVONČEK“ izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7·50 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava „Zvončka“ je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov:
Uredništvo „Zvončka“ v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin
Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj)

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 38

* JUNIJ 1937

* ŠTEV. 10

Vesele počitnice!

onih žrtev, ki so umirale in trpele za svobodo jugoslovenske zemlje.

Zdaj je bila vrsta na Borutu, da deklamira naučeno pesmico. Mamica ga je prijela za roko in ga peljala do odra. Pogumno je stopil na sredo odra, se poklonil pred kraljevo sliko, kakor je bil prej videl starega rudarja, in z jasnim glasom zaklical po dvorani:

DOMOVINI

Spesnil Engelbert Gangl

O, domovina, tebe se opleta
ljubezen moja, tebi le sem vdan! ...

Ah, kako so ga poslušali! Vse je bilo tiho v dvorani. Nekateri so gledali Boruta, nekateri so upirali svoje oči v kraljevo sliko, starejši pa so sedeli na svojih sedežih s sklonjenimi glavami in upirali žalostne poglede v tla, da bi skrili solze, ki so jim same od sebe vrele v oči.

Ali ko je Borut zdeklamiral zadnjo kitico:

„In ko objame slave te sijaj,
takrat ostane želja mi še ena:
v se sprejmi me in mi pokoja daj!“

takrat je vsa dvorana v en glas zaklicala:

»Pozdravljena, domovina!«

»Živela Jugoslavija!«

»Zdravo kralj Peter II.!«

Boruta pa je mlad rudar dvignil na rame in ga med navdušeno množico ponesel v naročje presrečne mamice.

Takšen je bil Borutov Vidov dan v tujini, na tleh zavezniške francoske države ...

Tisto jesen potlej je Borutovega očeta le preveč zgrabilo hrepeneje po domovini. Domotožje ga je zvabilo, da je v rudniku odpovedal

delo in se je z ženo in sinkom odpeljal v Jugoslavijo.

Naselil se je v vasi blizu kočevskega mesta, kjer si je kupil malo hišico z vrtičem in dvema njivicama. Upal je, da bo dobil delo v kočevskem premogokopu. A zaman. Rudniški obrat je počival in ni mogel zaposliti vseh delavoljnih rok.

Po dolgem moledovanju je končno Borutova mamica le dobila zaposlenje v kočevski tekstilni tovarni. Nekega dne bi jo bil stroj skoro zgrabil in ji odtrgal roko. Le srečnemu slučaju se je lahko zahvalila, da se to ni zgodilo. Povedala pa tega ni nikomur doma; niti možu niti sinku.

Borutov očka je doma kuhal in pral in opravljal sploh vsa ona dela, ki bi jih delala mati, če bi bila doma ... Tako je narekovalo življenje, kateremu se je moral vdati.

Borut je obiskoval šolo na vasi, ki je bila narodnostno pomešana. Njeni šolarčki so bili otroci revnih slovenskih delavcev in brezposelnih rudarjev pa Nemčki kočevske narodne manjšine.

Tako je počasi le prišlo poletje v mrzlo kočevsko deželico. Pičlo leto, ki ga je Borut preživel v domovini, ga je za marsikakšno prelepo sanjo v tujini razočaralo. Z vsem srcem pa se je veselil bližajočega se Vidovega dne, ki ga bo letos prvič obhajal v domovini, na svobodnih tleh Jugoslavije. Obetal si je, da ga bo gospod učitelj izbral za deklamatorja na šolski proslavi.

Toda zgodilo se je vse drugače. Gospod učitelj ga je zjutraj najprej peljal z drugimi šolarčki v cer-

kev k službi božji. V cerkvi je bilo Borutu tesno pri srcu in srh ga je polival po hrbtu od razočaranja. Na koru so namreč peli šolarčki kočevske manjšine same nemške pesmi. »Ah, še državno himno pojo v nemščini«, se je proti koncu božjega opravila nabirala grenkost v Borutove prsi, ko je s povešeno glavico stal pokraj stranskega oltarja in zaman pričakoval slovenske besede, ki je ni bilo.

Po maši je bila v šoli slovesnost. Da, tu je bilo že lepše in slavnostnejše. Toda grenkost še ni zapustila srca ubogega Boruta. Ko je slovenski gospod učitelj dokončal svoj slavnostni govor, ki pa se mu ni zdel tako lep kakor oni lansko leto, ki ga je v tujini govoril stari rudar, se je Borutu zameglilo pred očmi. Četudi ni bil izbran za slavnostnega deklamatorja, vseeno je skočil po končanem govoru gospoda učitelja na oder, se priklonil kraljevi sliki in zaklical začudenim sošolcem ti-

sto prelepo pesem, ki si jo je bil še v tujini naučil:

„O domovina, tebe se opleta
ljubezen moja, tebi le sem vdan!
Kar zna telo, kar more duša vneta —
ves tebi sem do smrti darovan!“ ...

Več ni spravil iz sebe, preveč je bil razburjen. Zajokal je in se optekel v klop.

Vsi so onemeli. On sam pa ni čutil, kako je pristopil k njemu gospod učitelj, mu dvignil glavico, obrisal solzne oči in ga brez besed poljubil na čelo.

Šele potlej, ko so šolarčki zapeli državno himno v slovenskem jeziku, se je prebudil v zavest. Ni pel. Stal je sredi prepevajoče družčine slovenskih šolarčkov, čez obraz pa mu je lezel smehljaj. In zajele so ga lepe misli, ki so ga potešile za vsa razočaranja, ki jih je srečal v domovini, in mu vrnille lepe sanje, ki jih je bil še v tujini sanjal o svobodni domovini. — — —

ŠKRJANČEK

Maja, Tomo, Igor,
so na polje šli,
kjer škrjanček v zraku
pesmice drobi.

Igor bi najrajši
ptička kar ujel,
kupil bi si kletko
in ga vanjo del.

Tomo pa se čudi:
»Le kako je to,
da si brez bencina
upa pod nebo?«

Maja le poslušaj
pesmico sladko,
njej s škrjančkom vriska
srcece mladó.

TRIJE BRATCI

(ZAMORSKA PRAVLJICA)

Vsi otroci radi poslušajo pravljice; niso prijatelji pravljic samo naši Zvončkarji, o ne, tudi majhni zamorčki jih imajo radi in ti ravno tako modelujejo pri svoji zamorski mamiči, kakor delate to vi pri svoji. Če se dolgočasijo in se jim ne ljubi več igrati, potem pridejo in prosijo: »Prosim, povej nam povestico!« Tako sicer ne govore, temveč povedo to v svojem zamorskem jeziku, toda tega jezika bi vi itak ne razumeli, zato vam tudi to pripovedujem po naše. Zamorska mamica pa pravi na to, seveda v zamorščini: »Če boste prav pridni, vam povem povestico!« Otroci posedejo okoli nje in mati jim prične pripovedovati povestico. Zamorčki pa mirno ždijo in poslušajo. Tudi vam povem to povestico! Torej poslušajte!

Nekoč so živeli trije bratci, bili so to seveda trije majhni zamorčki. Najmanjšemu je bilo ime Nad, večjemu Nid in največjemu Nud. Toda čeravno je bil Nud največji izmed njih, je bil še vseeno zelo majhen. Potem si lahko predstavljate, kako majhen je bil šele najmanjši. Toda Nud in Nad in Nid so seveda mislili, kakor mislijo vsi otroci, da so že zelo veliki. Ko so bili nekoč sami doma, je rekel Nid, srednji zamorček: »Mi smo prav za prav že zelo veliki in bi lahko nekoliko pogledali v svet, kakor odrasli; kaj menite, ko bi šli nekoliko v gozd.«

»Da,« je rekel Nud, »prav imaš, toda jaz sem največji in vas moram nadzirati, vidva mi pa morata slediti.« In vzel je majhen kuhinjski nož iz miznice, s katerim je običajno njegova mati lupila repo in

katerega ni smel nikoli vzeti v roko, če je bila mamica poleg. Sedaj ga pa itak ne vidi in mu tega ne more prepovedati. Zataknil ga je ponosno za pas svojih petelinjih hlačk. Vsi trije zamorčki so namreč nosili samo majhne, kratke bele hlačice; tam v Afriki je seveda zelo vroče in zato zamorskim dečkom ni potreba obleči drugega kakor omenjeno oblačilo. Nid je hotel tudi nekaj vzeti s seboj; ker ni našel nič pripravnega, je pograbil kamen in ga stisnil v pest. Nad pa, ki je vse posnemal, kar sta napravila starejša, je vzel jabolko. Jabolka je namreč zelo rad jedel. Tako so vsi trije odkorakali, da bi kaj doživeli v prostranem in temnem gozdu.

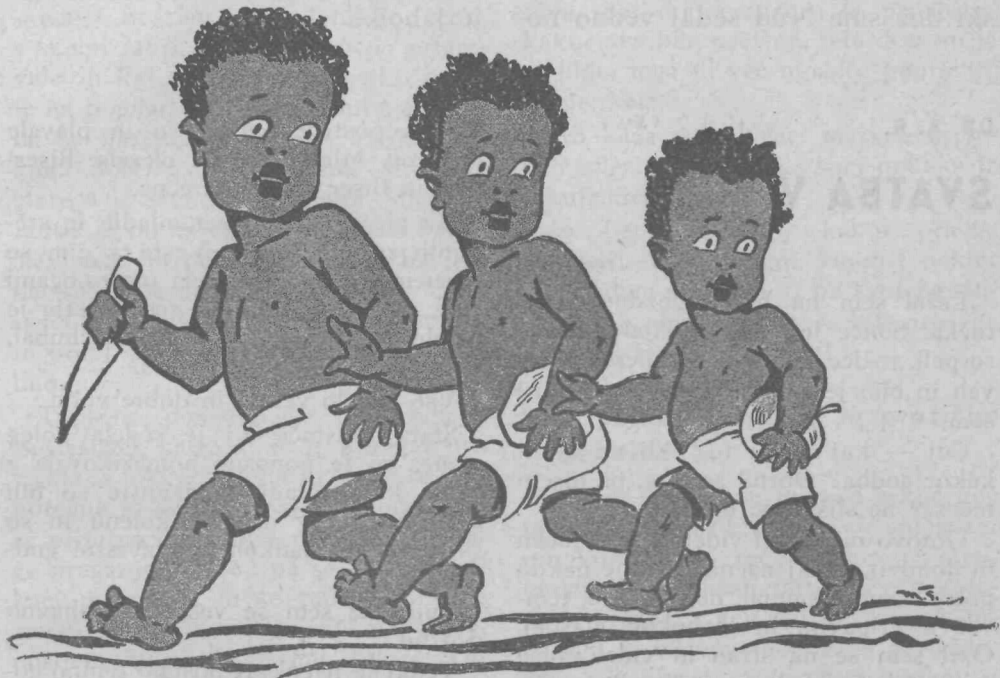
Hodili so in hodili; ko so pa postali utrujeni, so sedli v travo. Nud je vzel nož, razrezal Nadavo jabolko v tri dele in vsak je pojedel svoj del. Tedaj so zaslišali nenadoma velik trušč in ropot in ko so pogledali kvišku, se je vse naenkrat stemnilo pred njimi; nekaj strašno velikega se jim je dvignilo pred začudene oči. Bil je to velikan, ki je bil ravnokar prišel iz gozda in se tako krohotal malim črnim človečkom, da se mu je od smeha majal trebuh. Nekaj tako majhnega ni še nikdar videl v svojem življenju. Naši trije dečki se pa niso smejali, strašno jih je bilo strah in želeli so, da bi bili sedaj lepo doma, kakor jim je vedno naročala mamica, namesto da bi taveli po temnem gozdu. A sedaj je bilo prepozno in čeravno so se cepetaje in jokaje branili, jih je vtaknil velikan v svojo vrečo in jih nesel na svoj dom.

Ta velikan se je imenoval Močni in je stanoval s svojim bratom Hitrim na vrhu gore v ogromni palači. To so Nad in Nid in Nud dobro vedeli, kajti mati jim je velikokrat pravila o tem. V vreči pa ni bilo prav nič prijetno, temveč zelo tesno; stresli so se pri vsakem koraku, ki ga je naredil velikan, in

udarjali z glavami drug ob drugega. Končno je napravil velikani zadnji velikanski korak, postavil vrečo pred hišo na tla in poklical svojega brata: »Pridi hitro iz hiše, nekaj lepega sem prinesel domov, pripravi pa mi tudi brž kaj jesti in piti, sem namreč zelo lačen in žejen!«

mahnil je z roko in ga krepko udaril po glavi, da je kar omamljen obležal in se ni več ganil. Tedaj se je Hitri ustrašil in je hotel hiteti k vodnjaku po vode. Medtem se je pa Močni prebudil iz omedlevice, videl je, kako njegov brat beži, in vrečo, v kateri so bili zamorčki, je

Zamorčki so strahoma gledali skozi majhne luknjice velike vreče in opazovali, kako sta velikana jedla in pila, dokler nista postala trudna in zaspana. Gotovo sta popila malo preveč vina, izleknila sta se in zaspala.

Tedaj je postal Nud korajžen, potegnil je nož, napravil zarezo v vrečo in vsi trije so zlezli iz vreče na svetlo. Skrili so se za ogel hiše in se še enkrat prepričali, če velikana trdno spita in če nista ničesar opazila o njihovem pobegu. Tedaj je tudi Nida prišlo častihlepje; hotel je biti še on korajžen kakor Nud, pomeril je s kamnom in ga zalučal velikanu v glavo. Ta se je zdramil in se ujezil, ker je mislil, da se njegov brat šali z njim. Za-

našel prazno. Menil je, da mu jih je brat ukradel, zato je jezen pohitel za njim. Ta se je pa bal, ker je bil poprej tako močno udaril brata, zato je tekel dalje in dalje. Tako sta bežala oba, toda Močni ni mogel dohiteti svojega brata, ker je bil mnogo hitrejši od njega, zato se je pač tudi tako imenoval. Močni pa, ki je bil zopet močnejši kakor Hitri, je upal, da ga bo vseeno ujel in ga pošteno premikastil, saj je bil vendar velikani Močni! Tako sta tekla in tekla vedno dalje in dalje, dokler nista prišla daleč ven iz dežele. Nihče ne ve povedati, ali je velikani Močni ujel velikani Hitrega, ker nista nikdar več prišla nazaj in je ostala od tedaj velikanova palača prazna in zapuščena. Naši

trije zamorčki se ji pa še danes boje priti v bližino.

Nad in Nid in celo Nud, največji od njih, poslej niso nikdar več šli v gozd iskat doživljajev, temveč so ostali vedno lepo doma in so delali le to, kar jim je naročila njihova mamica. Toda majhni kuhinjski nož sme Nud sedaj vedno no-

siti za pasom, kajti njihovi starši so bili zelo veseli, da se je vse tako srečno izteklo in da so vsi trije otroci prišli domov čili in zdravi. Nid pa meče od tedaj vedno kameenje, strašno je ponosen na to in misli, da tega ne zna noben drug zamorski deček. Nad pa je še zmerom majhen in še vedno zelo rad je jabolka.

DR. A. R.

SVATBA V VODI

Ležal sem na bregu gozdnega potoka. Sonce je prijetno sijalo, ptički so peli, rožice so sijale v najlepših barvah in bilo je zelo zelo vroče. Sanjaril sem.

Čuj — kaj pa je to? Ali ne zveni kakor godba? Obrnil sem se, pa nisem ničesar ne slišal, ne opazil.

Gotovo nisem bil videti preveč učen in duhovit, zakaj naenkrat se je nekdo poleg mene zasmeljal, ne prijetno, temveč s hripavim in globokim glasom. Ozrl sem se na stran in videl poleg sebe sedeti debelo staro krastačo. Ta se je tako smejala, da so bila njena usta raztegnjena od levega do desnega ušesa in da se je s telesom vsa majala. Bilo je tako smešno, da sem se moral še sam smejati. Potem sem jo pa vprašal:

»Zakaj se pa tako smeješ?«

»No, ker obračaš svojo glavo na vse strani, pa vseeno nič ne vidiš.«

Pogledal sem jo vprašujoče, tedaj pa je s svojo levo nogo pokazala proti potoku.

Da, sedaj sem pa videl — uganite, kaj?

V potoku so praznovali svatbo. Kakor mi je pripovedovala stara krastača, je oženil kralj postrvi svojo hčerko Bisernico z Biserom, sinom svojega kraljevskega soseda. Velika družba je bila zbrana v potoku, največ je bilo

seveda postrvi. Sedele so in plavale naokrog. Mladina je pa plesala. Bisernica in Biser sta bila srečna.

Za ples je godlo pet mladih in srčkanih zelenih žabic. Veste, s čim so muzicirale? Ena je imela med nogami čelo, druga je godla na gosli, tretja je pihala v flavto, četrta je igrala cimbal, peta pa je udarjala v harfo.

Vse je bilo veselo in dobre volje.

Stara krastača, ki je sedela poleg mene, mi je ponosno pomežikovala z očmi, kajti mladi muzikantje so bili njeni nečaki v drugem kolenu in so sloveli daleč naokoli kot izvrstni godbeniki.

Tudi jaz sem se veselil z zabavno družbo.

Tedaj je naenkrat postalo temno gorj nad potokom. Senca je padla na vodo in godba je kakor odrezana utihnila. Žabe so poskakale v vodo, ribe so se razpršile na vse strani, toda prepozno.

Velik mož je sedel tam na bregu. Metal je trnek v vodo, ne da bi ga bili mi opazili. Naenkrat ga je potegnil kvišku — slišal sem proseč in jokajoč krik, ki se mi je globoko vtisnil v srce. Ribič je potegnil Bisernico, ljubljenega kraljevskega otroka iz vode.

Konec je bilo s slavnostjo. Človek je prišel in je s svojo objestnostjo vse razdril. Potem je odšel s svojim pleonom. Jaz pa? Jokal sem. Tudi narava je jokala. Nebo se je pooblačilo in pričelo je deževati.

Tedaj sem tudi jaz vstal in šel zamišljen proti domu.

ŠE ENKRAT TRI

1. O kači in kmetu, ki nista mogla postati prijatelja

Kmet Boštjan je imel hišo v rebri, v skalni rebri. Sonce je močno prigrvalo in kaj rado se je zgodilo, da se je na pomlad priplazila iz luknje kača, da se nasonči in ogreje. Pa je imel kmet Boštjan otroka komaj štiri leta starega in srčno ga je ljubil. Štiriletni fantič ni bil kar tako mehkužen kakor meščanski otroci. Korajžen je bil, sukal se je okrog domačije kakor mlad petelin, lučal kamenje po hribu in vpil in prepeval, da so ga čuli daleč v dolino.

Toplega pomladnega dne ugleda Boštjanček kačo, ki se je pravkar privlekla iz luknje. Gleda jo, kako se razpotegne in se spet zvije v klobčič, da se prijetno ogreje. Še nikoli je ni nihče preganjal od tod pa se je kača nekam udomačila in se tudi to pot ne zmeni za fantiča Boštjančka. Nepremišljeni fantič pa vzame sekiro. Od zadaj se priplazi, zamahne — in ji odseka rep... Jojme, kača sikne, se požene Boštjančku pod noge in ga useka nad sklepom. Boštjanček med vikom in krikom ves prepaden v hišo, kača pa naglo nazaj v luknjo.

Žalostno je povedati, ampak resnično se je zgodilo, da sinčku Boštjančku nista pomagala ne oče, ne padar. Prebridko ihteč je kmet Boštjan zakopal edinca pri cerkvi na hribu — tako je imel njegov grobek skoraj vedno pred očmi. Kače dolgo ni bilo na sončni dan, ali pa je samo prikukala iz luknje. Če je z bistrimi očmi le od daleč ugledala gospodarja Boštjana, je brž šinila nazaj na varno.

Minilo je leto, minili sta dve. Čas leči rane, žalost se poleže. Pa je tudi kmet Boštjan po malem jenjal žalo-

vati. Spet je bila pomlad v deželi. Prelepega dne zleze kača iz luknje, — ne daleč spodaj je gospodar Boštjan opravljal delo v vinogradu. Ko si obriše pot in pogleda proti domači hiši, uzre kačo, ki se lepo udobno greje na soncu pred luknjo.

— Kača, ali si prišla na dan? Bodi diva spet dobra znanca in prijatelja, kakor sva bila prejšnja leta. Kar se je zgodilo, tega ni več mogoče popraviti, kajne, kača?

Ali kača ne odvrne, marveč se ročno splazi v luknjo. Ko spet pokuka iz luknje, reče kmetu:

— Lepo bi bilo, kakor praviš, Boštjan! Ali veruj mi, kmetič: dokler jaz gledam svoj rep, ti pa svojega sinčka grob, dotlej ne more biti pravega prijateljstva med nama!

2. O psičku Gladežu in prašičku Debeluhu

Psiček Gladež se je tako rekoč noč in dan potepal okrog hiše. V splošnem mu ni bilo kaj reči, Pridno je lajal, kadar so se bližali tatovi. Že nekatere je pregnal v teh slabih časih. A tudi sam je bil venomer lačen pa lačen. Stikal je okrog, vsako kost ovohal, v vsako koritce potaknil svoj gobec. Nekoč preskoči ograjo svinjske gorice in se znajde v staji smešnega okroglega prašička Debeluha.

— Dober dan, prašiček! —

— Boljšega tebi, psiček!

— No, no, no! Ti pa moreš kaj zdihovati, debelušček nerodni... Poglej, tvoje korito je polno turščice in otrobov — blagor tebi, lenuh in debeluh!

— Oh, oh, oh! — žalosten hohnja prašiček, tožeče nadaljuje psiček:

— Vsak dan je polno tvoje korito, vsega imaš na pretek, da dojedati ne moreš. In brez vsake koristi lenariš v tej staji. Žreš in dremlješ. Za nič drugega nisi, kakor za samo škodo... Me ne poglej! Siromaček gladni varujem domačijo in glavo in posest našega go-

spodarja. Pa nimam lastnega korita. Sam se potepam okrog hiše, da najdem trhlo kost in jo oglodam. Vso ljubo noč obletavam domačijo in lajam v mesec in se oteparam plohe in burje, dežja in snega — pa ne uživem nobene hvale in nobene mastne hrane.

— Oh, oh, oh — vnovič zahohnja prašiček, potem pa žalostno reče: — Ne jadikuj, predragi psiček. Ničesar mi ne zavidaj. Daj, da jaz zavidam tebe. Le pomisli, le natančneje pomisli, zakaj mene ta hiša tako pita in krmi. Še letošnjo zimo boš to predobro vedel tudi ti, ko boš lokal mojo srčno kri.

3. Osel gre na svadbo

Bilo je v Dalmaciji, pred pustom nekoč. Sivček osliček stoji v kameniti

ogradi, zraven njega pa lenari in razmišljuje njegov sin. Pa pridirja iz vasi pes potepin in hiti sivcu oslu do povedovati:

— Tak hitro, sivec! Na svatbo moraš! Tebe hočejo.

Sivec sivi odmajje z glavo. V tem pa se že vsili s svojo besedo oslič:

— Le počemu kličejo tebe, oče! To bi rad vedel, zakaj prav tebe. Mene naj bi pozvali: mlad sem, poskočen, zaplesal bi in veselo zarigal, da bi se čulo v sosednjo vas. Pa gredo tebe klicat, starca!

— O, le kaj se ujedaš, sin! Gotovo je treba tovoriti vodo pa drva za kuhinjo in peko, — seveda, pa so se spomnili name, na starega osla.

Podjetni sinko je tedaj umolknil, sivi očka sivec pa je odkopital doli v vas na svatbo.

ANTON DEBELJAK

PREKANJENI KMETIČ

LUŽIŠKO-SRBSKA PRAVLJICA

Vsako soboto peljejo kmetje v mesto drva naprodaj. V Sedijeru se nekoliko ustavijo in v Budišinu na trgu za drva pričakujejo kupcev. V prejšnjih časih niso imeli konj, temveč osle, ki so rajši prenašali breme na hrbtu, kakor pa bi vlekli voz. Neki kmetič je ravno poganjal svojega osla mimo brivnice. Lasuljar je stopil iz prodajalnice in vprašal kmeta, kaj zahteva za vse, kar nese osel na hrbtu. Ta je zahteval za drva primerno vsoto, in brivec jih je kupil. Ko so spravili kurivo v drvarnico, je hotel olupševa-

lec brad še sedlo, češ da je kupil vse, kar je nosil osel na plečih.

Kmetič se je popraskal za ušesi, toda ni si vedel sveta in pomoči: moral mu je dati še sedlo.

Čez nekaj tednov je spet prinesel drva. Ko jih je prodal, se je zopet ustavil s svojo živalco pred brivnico. Vstopil je in vprašal mojstra, koliko računa, če ostriže in obrije njega in njegovega pomočnika. Brivec je zahteval dva groša. Kmetič je takoj sedel in mojster mu je ustregel po želji. Ko je bil gotov, je pripeljal v brivnico svojega pomočnika — osla in zahteval, naj ga mojster ostriže. Lahko si predstavljamo, v kakšen škodoželjen krohot je planil ves trg. In kaj je hotel modri brivec napraviti boljšega: rad ali nerad je moral vrniti sedlo.

JANEZEK KOT SLAŠČIČAR

**Vzemi maslo, ga umesi,
nanj sladkorja, moke stres!**

**V skledo jajčke brž ubij,
s toplim mlekom jih zalij!**

**Zdaj je treba mešati,
dolgo ne opešati.**

**Prav pregovor nam veli,
da brez dela jela ni.**

**Kljub naporom, kaj se hoče,
je testo še pretekoče.**

**Končno vendar je uspelo:
mamica pohvali delo.**

10.

Dva dni pred Vsemi svetimi je orehovški Vajdič, ki je peljal svojo sestro v bolnico, pripeljal od tam Tevža. Hotel ga je zapeljati na dom, a Tevža je dejal, da bo od razpotja, kjer je moral Vajdič kreniti na desno, že sam prišel v Brezovce.

Tako je s palico v roki počasi šepal proti domu. Bil je oblačen, mrk popoldan. Njive so bile puste in prazne, listje je odpadalo z dreves. Tudi narava se je pripravljala na Dan mrtvih, na zimo.

A Tevžu je bilo lepo pri duši. Kar je videl okoli sebe, se mu je prikazovalo v drugi, svetlejši luči. Zdelo se mu je, kakor da se bo zanj šele zdaj začelo pravo življenje. Veselil se je že trenutka, ko bo lahko začel delati. Delati in živeti znova!

Pri Lajhovich ga je Lojz veselo pozdravil:

»Tevža, že doma? Sporočil bi bil, pa bi prišel pote z vozom!«

Potem ga je peljal v hlev:

»Pridi pogledat, dva telička imamo!«

Tevžu se je milo storilo. Kako dolgo ni videl sivke, liske, črnke,

čogle in drugih! Zdaj so se ozirale vanj s svojimi velikimi, mirnimi očmi.

»Dolgčas mi je bilo po njih«, je dejal; stopil k vsaki posebe in jo pobožal.

»Oče je rekel«, je izpregovoril Lojz čez čas, »da bo ob novem letu odslovil hlapca, ker sva midva že dovolj velika. Zaenkrat boš dobival petdeset dinarjev mesečno.«

»Res?« se je Tevža razveselil.

Ko sta odhajala iz hleva, pa ga je Lojz potegnili za rokav in mu tiho dejal:

»Če tisti stvari s sodom pa ne pravi nikomur. Nihče še ne ve in ni treba, da bi vedel.«

Tevža je ganjen odšepal proti domu.

Zelo se je zavzel, ko je videl, da je njihova kočica vsa prebeljena, streha prekrita, okna popravljena.

»To je dosegel Lojz«, mu je pozneje povedal oče, »to bo pravi kmet. Razumen za kmetijstvo in pravičen z delavci.«

Na večer je prišel domov še Janž.

Za Hrgove je bil ta dan pravi praznik. Mati je pripravljala naj-

boljšo večerjo, oče pa je sedel v izbi za mizo in se pogovarjal s sinovoma kakor z odraslima. No, sicer pa se je Janž od pomladi tako potegnil, da ga je bilo težko spoznati, Tevža pa je postal resnejši kakor je bil.

mojo knjižico. Zdaj je nastal prepir: mojster in njegova žena mi nista pustila oditi. A nič ni pomagalo, Koropec ju je ugnal. Že sva jo mahnila po cesti proti Mariboru. Na moje največje začudenje sva se ustavila pred tisto delavnico, ki

Glavno besedo je imel Janž. Ves čas, kar je bil zdoma, jim je pisal samo eno dopisnico, a še tedaj jim je sporočil samo, kje je in da se mu dobro godi. Zdaj pa je povedal vse po resnici. Natanko jima je opisal, kako je bilo v Loki, potem pa je nekako skrivnostno nadaljeval:

»Na Malo gospojnico, ko stopim v Loki iz cerkve, zagledam pod lipo Koropca. Naglo stopi k meni in mi pravi: »Fant, zdaj pa z menoj! Našel sem ti pravega mojstra.« Odšla sva k mojstru. Koropec je razložil, čemu sva prišla, in zahteval

sem jo prvo videl. Mojster, ki me je takoj spoznal, mi je dejal: »Fant, zapomni si, če ne znaš tega, kar pravi Koropec, boš šel, od koder si prišel.« Teden dni sem bil le na poizkušnjo, ta čas sem bil na hrani in stanovanju pri Koropcu. Ko je pa mojster videl, da že res precej znam, me je končno vzel v uk, in sicer tako, da imam pri njem hrano, spim pa pri Koropčevih. Po veliki noči, ko bo najstarejši vajevec prost, pa bom tudi spal pri njem.«

Oče ni vedel, ali se naj smeje ali joče. Nekako otročje je vzkliknil:

»Torej res nisi več pri prvem mojstru!«

»Seveda ne!« se je nasmejal Janž. »Tu je vse drugače. Delam samo v delavnici! In kakšna je delavnica! Za vsako delo stroj! O, in kaj vse delamo!«

Oče in Tevž se nista mogla dovolj načuditi vsemu, kar jima je zdaj začel Janž pripovedovati.

Kmalu nato je prišel Lojz. Da pokaže, kaj zmore tudi on, ga je povabil s Tevžem na dom:

»Pojdita z menoj, da bosta videla, kaj smo dobili pred dnevi!«

»Kaj?« sta vprašala oba hkratu.

»Posnemalnik za mleko«, je vzkliknil Lojz zmagoslavno, »tako dolgo sem očetu prigovarjal, da ga je kupil. Doslej se je mleko brez večjega haska razgubilo, zdaj bomo pa delali surovo maslo in ga pro-

dajali v mesto. Na pomlad«, je govoril med vrati, »pa napravimo drevesnico in trtnico. Jaz pa bom prodal vse zajce in kožo z mladiči ter si kupil nekaj panjev čebel. Tako bomo začeli z umnim kmetijstvom! Ne bomo še sicer orali s traktorji, a to bo prvi korak naprej!«

Živahno pogovarjajoč se so odhiteli, Tevžu je bilo komaj videti, da šepa.

Oče je dolgo zrl za njimi, potem pa dejal vedro materi, ki je pravkar stopila v izbo:

»Vidiš, Ana, današnja mladina ima več poguma, kakor ga imamo in kakor smo ga imeli mi. Zato si bo tudi ustvarila lepšo bodočnost!«

In čez čas nekako otožno:

»Škoda, da najbrž ne bova mogla dolgo uživati tega novega življenja.«

TINE RAZPOTNIK

MODRA OPOROKA

(KITAJSKA PRIPOVEDKA)

Bogati trgovec Fučang je stanoval v lepi hiši ob reki Ytung-Wai. Imel je tri sinove: Kianga, Kveika in Honanga.

Bil je zelo star in je čutil, da ne bo več dolgo živel. Zato je hotel izbrati enega izmed svojih sinov, ki bi mu izročil svoje imetje, ne da bi s tem oškodoval drugih dveh sinov.

Dan in noč je premišljal značaj in lastnosti svojih sinov, slednjič pa se mu je rodila misel, ki se mu je zdela dobra in pravična.

Poklical je svoje tri sine, jim povedal, za kaj gre, ter končal z besedami: »Sinovi moji, rad bi se prepričal, kdo izmed vas je najpre-

udarnejši in najmodrejši. Nate vsak en srebrni tael; z njim dokažite svojo modrost. Ob sončnem zahodu se vrnite domov, da mi poveste, kako ste ga obrnili. To je vse, kar sem vam hotel reči, in zdaj pojdite.« Zamizal je in molil.

In tako so šli Fučangovi sinovi vsak svojo pot.

Kiang, najstarejši med njimi, je bil lep, toda domišljav mladenič. Oblečen je bil v rumen svilen kimono in je nosil najdaljšo kito izmed vseh mladeničev mesta ob Ytung-Waiju. Njemu je ugajala očetova misel samo zato, ker je smel zapraviti denar, kakor je hotel. Bil je prepričan, da bo kot najstarejši sin slednjič vendarle dobil očetovo dediščino. Srečal je revno ženo z dvema gladujočima otrokoma.

»Lačni smo in ubogi, pomagaj nam«, so prosili Kianga.

— Neumnost bi bila, ne modrost, če bi jim dal poslednji denar — je brž pomislil ter zavrnil ženo in otroka:

»Še sam nisem jedel in nimam, kar bi vam dal.«

In šel je ter za srebrnik dobro jedel in pil ter se vozil z jadrnico na reki Ytung-Wai.

Kveiko, najmlajši sin, je bil gra-bežljiv in skop. Tudi on je srečal revno ženo in njena otroka.

»Lačni smo in ubogi, pomagaj nam«, so prosili Kveika.

— Če bom dajal, ne bom sam imel; to je modro — je razsodil Kveiko zase ter zapodil ženo z otrokoma: »Ničesar nimam in nič ne dam. Sam bom stradal.«

In šel je ter spravil srebrnik v skrinjico na skrivnem mestu.

Honang, srednji Fučangov sin, ni bil ne lep, ne grd. Bil je dobrega srca in zmerom vedre, zadovoljne misli. Ko je zapustil očetov dom, se je izprehajal po mestu in pre-mišljal, kako bi svoj denar najbo-lje uporabil. Čim bolj je premišlje-val, tem manj so mu prihajale do-bre misli. Slednjič je tudi on srečal ženo in otroka.

»Lačni smo in ubogi, pomagaj nam, so prosili Honanga. In kakor da je rešen mučnega premišljevanja, je dal Honang z veseljem ženi srebrnik, rekoč:

»Vidim tvojo bedo. Vzemi, kar ti morem dati.«

Nato je dobre volje hitel domov, ker se je sonce že nagibalo k za-tonu.

»Oče, ali nisem modro ravnal?« je pravil Kiang očetu. »Za denar sem dobro jedel in pil, z jadrnico sem se vozil po reki Ytung-Wai in tako sem dal ljudem zaslužiti.«

»Dobro,« je dejal oče.

»Jaz, oče, sem najmodreje obrnil denar«, je pravil očetu Kveiko. »Ni-komur nisem nič dal, nisem jedel, nisem pil in nisem se vozil z jadr-nico po reki Ytung-Wai, temveč srebrnik sem dobro spravil.«

»Pravi!« je rekel oče Fučang.

»In kako je moj sin Honang po-rabil denar?«

»Oče, dal sem ga revni ženi in njenima lačnima otrokoma«, je odgovoril Honang.

»Dobro!« je dejal Honangov oče.

»No, sinovi moji, edini Honang je med vami ravnal preudarno in modro. Misleč na srečo vas vseh, sem sklenil, da bo Honang uprav-ljal mojo hišo in vidva bosta delala v tej hiši, zakaj Honang bo bolje skrbel za vaju, kakor bi skrbela vi-dva sama zase. Če bo moje imetje v dobrih Honangovih rokah, bo do-bro vam vsem, dočim bi bilo dobro samo upravitelju hiše, če bi jo kdo izmed vaju upravljal.«

In tako je dobil očetovo imetje Honang in vsi so ga ljubili zaradi njegove ljubezni do ljudi.

SREDI POLJA

Sredi polja

v mladem jutru

ajda je vzcvetela

in opojno

je prostrana

dalja zadehtela.

Nad poljano

vzvalovano

so škrjančki peli,

o ljubezni,

soncu mladem

in o ajdi beli.

Poslušala

ptičk sem pesem,

v ajdo belo zrla.

„V tem cvetočem,

sladkem morju

rada bi umrla.“

Marija

Svetovni potepuhi - Frkolinček, Martinček in Pavlinček - pri teti Dolgouhi

POSEBNO UČEN UČITELJ JE NAUČIL FRKOLINČKA PISATI IN ČITATI, DA JE POTEM MOGEL PODPISOVATI VAŽNE KRALJEVE UKREPE. NAREDILI SO MU PRAV MAJHNO IN KRATKO DRŽALO IN ZELO DROBCENO PERO. FRKOLINČEK SE JE PODPISOVAL DO STOJANSTVENO Z VELIKIMI ČRKAMI.

RAVNO LETO DNI JE ŽE BIL TAJNIK STAREGA KRALJA, KO MU TA REČE, DA SE MU ZDAJ SPODOBIJO POČITNICE. PRINESEL JE ZEMLJEVID IN GA SPRAŠEVAL, KJE ŽELI PREBITI SVOJ ZASLUŽENI POČITEK. FRKOLINČEK JE SKAKLJAL PO ZEMLJEVIDU IN ČITAL IMENA KRAJEV. ZDAJCI SE MU JE STOŽILO IN DEJAL JE DRHTE: »DOMA!«

KRALJ JE DAL TAKOJ NAPRAVITI MAJCEN AVTO IN DVORSKI ŠOFER JE BRŽ NAUČIL FRKOLINČKA ŠOFIRANJA. POTEM PA GA JE NALOŽIL Z AVTOM VRED NA SVOJ AVTO IN ODDRDRAL PROTI VASI POD LESKO.

DOBER STRELJAJ PRED VASJO JE ŠOFER USTAVIL SVOJE VOZILLO IN POSTAVIL FRKOLINČKOV AVTO NA CESTO. GLOBOKO SE JE PRIKLONIL FRKOLINČKU, PAČ TAKO, KAKOR SE SPODOBI KRALJEVEMU TAJNIKU, IN DEJAL, DA BO PRIŠEL PONJ ČEZ TRI TEDNE OB SONČNEM ZATONU.

FRKOLINČEK JE TROBIL NA VSO MOČ, KO JE NJEGOV AVTO ZAVIL V RODNO VAS. VAŠČANI SO VSI PRESTRAŠENI DRLI NA ULICO.

OBSTRMELI SO.

AVTO SE JE USTAVIL. FRKOLINČEK JE IZSTOPIL. MATI FRKOLINKA JE TAKOJ SPOZNALA SVOJEGA SINČKA IN GA PRISRČNO IN S PONOSOM OBJELA. PALČKI SO ZAČUDENI OGLEDOVALI AVTO, FRKOLINČEK PA SE JIM JE LE SMEHLJAL.

LEPO SO TEKLI DNEVI POČITNIC. FRKOLINČEK JE PRIPOVEDOVAL NA DOLGO IN ŠIROKO O SVOJIH DOŽIVETJIH. VSI SO GA VERNO POSLUŠALI.

ZADNJI DAN SO SE LEPO POSLOVILI OD NJEGA VSI VAŠČANI. ŽUPAN GA JE SLAVNOSTNO IMENOVAL ZA POSLANIKA PALČKOV NA DVORU DEVETEGA KRALJA. MATI FRKOLINKA SI JE BRISALA SOLZE. HUDO JI JE BILO, DA NJEN SLAVNI FRKO-

LINČEK SPET ODHAJA IN DA BO OSTALA SAMA. TUDI FRKOLINČKU JE BILO HUDO, ZATO JE VZEL MATER KAR S SEBOJ. OB VZKLIKIH VAŠČANOV SE JE PONOSEN ODPELJAL. OBLJUBIL JIM JE, DA BO PREŽIVEL VSAKE POČITNICE MED NJIMI. KUPIL SI JE LEPO STAVBIŠČE IN PUSTIL DENAR, DA MU PO NJEGOVIH NAČRTIH NAJBOLJŠI ZIDARJI SEZIDAJO GRADIČ, NAJBOLJŠI MIZARJI PA GA RAZKOŠNO OPREMIJO.

DEVETA DEŽELA JE BILA DEŽELA SREČE. VLADALA STA V NJEJ PRAVICA IN LJUBEZEN. DRUGJE PO ŠIRNEM SVETU PA STA SE POTIKALA TETA DOLGOUHA IN ZLODEJ TER HUJSKALA LJUDI K SOVRAŠTVU. PRIKAZEN BEDA PA JE HODILA IZ KRAJA V KRAJ IN OZNANJEVALA ČLOVEŠTVU ENAKOST, BRATSTVO IN SVOBODO. TEŽKA JE NJENA ŽIVLJENJSKA NALOGA, KER STA ZLODEJ IN TETA DOLGOUHA POKVARILA ČLOVEŠTVO. OBUPATI PA NE SMEMO — SAJ NAPOSLED LE MORATA ZMAGATI PRAVICA IN LJUBEZEN...

O KOVAČU - PRIPOVEDAČU

Živel je pri nas kovač, ki so mu vsi rekli pripovedač. Izvrstno je ostril orače, še boljše pritrjal obroče na kolesa, imenitno koval konje, toda najlepše je znal pripovedovati pravljice. Njegova kovačnica je bila polna od tal do zakajenega stropa. Samo udariti je bilo treba po naklu in že je poskočil škratec, vila, rusalka in ognjenih jezikov je bilo tam toliko, da je vse gorelo.

Kako smo vselej mučili mojstra! Prežali smo za vrati, in komaj je odložil kladivo, že smo bili pri njem z nepotrpežljivimi ušesi, z na stežaj odprtimi očmi, neodvrnljivi. Mojster je bil mehkega srca. Obrisal si je s predpasnikom roke, sedel na zaboj, poln starega železa, si posadil najmanjšega izmed nas na kolena in že se je začelo.

»Veste, otroci, k meni je prišel zadnjič imeniten obiskovalec. Tu sem sedel sam s kosom kruha v roki, kar uzrem med vrati starčka, ki me je prosil za košček. ‚Kar naprej, očka, sem dejal in mu dal polovico kruha. Starček je prisedel in jedel. Pogledal sem mu v oči in precej sem videl, da to ni navaden berač. V očeh je imel toliko ogenjčkov, kakor je na travniku cvetic, in kakor da vse poje v teh iskričah. Tako sem ga bil vesel, da sem sklenil, da ga nikoli več ne pustim od tod; hotel sem, da se tudi vi ogrejete ob teh čarobnih ogenjčkih, ko pridete sem. Starček je jedel in jedel, toda saj veste, kako jedo starčki, počasi, prav počasi. Ko je pojedel, je vstal in krenil k vratom s tihim: ‚Bog ti povrni!‘

Poskočil sem, ga prijel za revno sukno in rekel:

‚Počakajte, očka, sedite še malo! Ne pustim vas. Pri meni morate ostati!‘

Starček ni bil hud, samo malo se je nasmehnil:

‚Zakaj bi moral tu ostati? Ne morem. Tudi drugi me čakajo. Moram k vsem.‘

‚Pa, kdo ste, očka?‘

‚Glasnik radosti in veselega presenečenja!‘

Kaj sem hotel? Moral sem ga pustiti, naj se še drugi veselijo. Spremil sem ga torej pred kovačnico in prosil, naj se spet kmalu vrne k meni. Potem sem se vesel vrnil k delu; ozrl sem se na naklo in, uganite, kaj sem tam videl?« »Kos zlata! — Vrečico cekinov! — Pest zlatnikov!« smo kričali drug čez drugega. »Niste uganili!« se je smejal mojster. »Na naklu je ležalo moje kladivo. Ko sem ga vzel v roko, je bilo lahko kakor pero. Ko sem udaril z njim, je zazvonilo kakor srebrn zvon in delo pod njim je raslo kakor iz pravljice. Iz navadnega kladiva je postalo čarobno kladivo. Prej je bila tu tlaka, zdaj je radost. In vse to je storil tisti belolasi starček. Dobro pazite, da ga ne zavrnete, če pride k vam. Izpremeni vam delo v radost, in to je, kakor če bi vam dal vrečo zlata.«

Dolgo smo nato ogledovali kladivo in Janko se je okorajžil pa ga je malo s kazalcem pogladil.

In nekoč nam je pripovedoval spet tole pravljico:

»Bila je zelo zelo lepa kraljična. In kakor je že na svetu, vsi so jo nosili na rokah in jo čuvali kakor najdražji zaklad podnevi in ponoči, da ne bi pihnil niti vetrček nanjo. 50 stražnikov je stalo pred njeno sobo, 50 stražnikov je stalo na vrtu, kjer se je igrala, 50 stražnikov je jahalo okrog kočije, v kateri se je peljala na izprehod. To je bila zelo pridna kraljična. Niti lišpala se ni preveč, lepo je ubogala in ni bila tako svojeglavna, kakor so včasih kraljične. Tudi sladkosnedna ni bila in, če je prišel kdo k njej po jabolko, mu jih je dala kar cel košek.

V tistem kraljestvu je stanoval čarovnik Šišamura. Bil je siten mož, ki ni imel rad ljudi in jim je večkrat nagajal. Na primer: Stari Zorec je z ženo Rozalijo peljal kozo na semenj. Šla

sta, se razgovarjala, štela, koliko bo sta dobila za kozo. Rozalija se je veselila na novo naglavno ruto in Zorec je bil vesel, da si bo spet napolnil mošnjček s tobakom. Rozalija je obljubila Marjanici nove čeveljčke, Zorec pa Jakcu nož z dvema klinama. Zdaj sta ti dve skrbni glavi računali, kako bi se vse to nakupilo, da bi ostalo še za razbito okno v zadnji sobi. Vidite, ravno tega dobrega moža si je danes izbral Šišamura, da se bo z njim pozabaval. Ko je bil Zorec že s kozo na sejmu in se je Rozalija pogajala s kupcem, zapiha hud veter, pridrvi cel steber prahu in nekdo se v njem divje zasmeye. Rozalija si obriše solzne oči in gorje! Zorca ni nikjer in namestu koze sta tu dve kozi. Kaj se je zgodilo? I no, Šišamura se je pošalil. Začaral je Zorca v kozo in tako ima Rozalija namestu ene dve. Seveda — zdaj ni misliti na prodajo. Kako bi Rozalija mogla prodajati, ko sta obe kozi docela enaki. Ne bo vendar prodala ubogega, zakletega Zorca! In tako žene obe kozi domov, od samega joka ne vidi na pot in, ko ji pritečeta Marjanica in Jakec naproti, ji je še stokrat hujše. Vsa vas je pokonci, vsi ogledujejo kozi, a nihče ne ve svetovati. Slednjic je Rozalija doma, pelje kozi na dvorišče in zdaj, prosim, pogledjte! Komaj so se zaprla vrata, je tu že spet samo ena koza in na dvorišču stoji Zorec. Nejevoljno se praska po glavi, ko vidi, da je mošnjček za tobak prazen. Takole se je Šišamura najrajši zabaval.

In prav Šišamura je bil kriv nesreče kraljične. Le poslušajte, kako se je to zgodilo.

Ko je kraljična obhajala dvanajsti rojstni dan, ji je gospod kralj dovolil, da sme povabiti na kraljevski vrt vse otroke iz okolice. Brž ko se je to razglasilo, je prišlo otrok kakor listja in trave in povsod je bilo smeha in veselja, da joj! Kamor si pogledal, povsod si videl otroke; tu so se igrali slepe miši, tam vojake, drugod so spet rajali in tako dalje. Bil je tak krik in vik, da so gospoda kralja ušesa bolela.

Vesel dan je bil in povsod okrog je bilo toliko rož na mladih licih, da jih ne bi toliko našel pri nobenem vrtnarju na vsem svetu.

Nenadno pa je v to radost zapihal močan veter, zatulil in zavil, hipoma se je stemnilo, zabliskalo se je in zgrmelo, zemlja se je tresla in ječala, otroci so se prestrašeni stisnili v maj-

hne skupine. In spet se je vse poglelo, sončece je posijalo ter posušilo otroške solzice in morda bi se bili otroci spet začeli igrati, ko bi se ne bil nenadno čul prestrašen glas: 'Kje je kraljična? Kje je kraljična?' Toda kraljična je izginila in je ni bilo mogoče najti. Šele čez nekaj časa je pripovedoval mali Mihec, da je videl, ko se je začelo jasni, neznanu deklico v raztrgani obleki, kako je bežala z vrta proti bližnjemu gozdu. Zdaj so že vsi vedeli, da je čarovnik Šišamura pretvoril kraljično v siromašno deklico, in kralj je brž odšel k njemu, da bi ga prosil usmiljenja.

Ampak Šišamura je bil trdega srca. Naj je kralj oblubljal, kar je hotel, se je čarovnik le smejal in zmajeval z glavo: 'Ne, ne in ne! Kraljično reši samo velika ljubezen. Tako dolgo bo blodila po svetu, dokler ji nekje ne dajo celega srca.' Potem je Šišamura izginil in se ni nikoli več prikazal v tistem kraljestvu.«

Mojster je končal, nas nekaj časa gledal, nato pa je še dodal: »Morda pride tudi k vam uboga deklica. Imejte jo zelo radi, da jo rešite!«

In tako je bilo s pravljicami vedno in vedno. Pritekli smo vselej h kovačnici nedočakljivi in vračali smo se bogatejši za eno pravljico. Nekoč pa nas je sprejela kovačnica z nenavadno tišino. Kakor da padajo na nas kosi leda, tako nam je vleklo skozi na pol odprta vrata kovačnice. A vzlic temu

VRAŽJA SMOLA

(JAPONSKA PRAVLJICA)

Pred davnimi davnimi časi je živel v samotni na morski obali mladenci, Jožura po imenu. Krog in krog je bil globok gozd in, kadar je hotel Jožura v mesto, je moral iti skozi ta gozd.

Nekoč je imel Jožura srečo in je nalovil mnogo rib. Naložil jih je na konja ter se napotil skozi gozd v mesto, da bi tam ribe prodal. — Zdajci je čul, da nekdo kliče za njim: »Jožura, Jožura!« Ozrl se je in videl, da gre za njim velik vrag, ki ima troje oči. Jožura se je hudo prestrašil, a ni hotel pokazati, da se boji, ter je vprašal: »Kaj hočeš?«

Nato je dejal vrag: »Daj mi te ribe!« Jožura mu rib ni hotel dati, toda vrag je iztezal roke po njih. Da bi se ga iznebil, je segel Jožura v košaro ter mu jih nekaj dal. Vrag jih je hitro pojedel ter hotel še. Jožura ni mogel drugače kakor dati spet in spet. Toda vragu ni nikoli dovolj in naposled je hotel, naj mu da Jožura še konja. Tedaj pa je Jožura pomislil: »Ko požre konja, bo hotel še mene!« Dal mu je konja in, ko je bil vrag ves zaverovan v jed, je Jožura neopaženo zbežal ter splezal na visok bor, kjer se je skrivil med vejami.

smo se osokolili in prestopili prag. Mojster je sedel na zaboju, naslonjen na zid; njegove oči so bile docela tuje. Niti nasmehnil se nam ni, le komaj je zašepetal: »Danes ne, otroci, danes ne!« in glava se mu je pobesila.

Po prstih smo odšli iz kovačnice in se brez besede raztekli domov. Potem so nam rekli veliki in žalostni ljudje: »Mojster vam ne bo nič več pripovedoval pravljic. Sam je odšel danes za krasno pravljico!«

Medtem je vrag konja požrl ter jo mahnil naravnost proti boru, na katerem se je Jožura skrival. Jožura si še dihati ni upal. Vrag je šel dalje ter stopil v staro hišico, ki je stala v bližini.

»Aha,« si je mislil Jožura, »tu najbrž stanuje.«

Ko se mu je polegel strah, je splezal z drevesa ter zlezal oprezno v vragovo hišo in se skrivil na podstrešju.

Kmalu je zagledal skozi luknjo v strehi vraga, kako je korakal čez dvorišče v sobo in se čez nekaj časa vračal z velikim peharjem kolačev. Nato je zakuril v peči in spet odšel po nekaj v sobo. Zdajci je vzel Jožura dolg kol, nabadal nanj kolač za kolačem ter jih skozi luknjo v bambusovem stropu vlekkel na podstrešje, dokler ni bil pehar prazen.

Medtem se je vrag vrnil z veliko skledo jabolk. Ko je videl, da so vsi kolači izginili, je nekaj zagodrnjal, postavil skledo na mizo in šel v sobo po druge kolače. Preden pa se je z njimi vrnil, mu je Jožura spet vsa jabolka potegnil s kolom na podstrešje. Vrag je šel tedaj po druga jabolka in Jožura mu je zopet pobral kolače. In tako se je ponavljalo. Vse, kar je vrag prinesel, je Jožura potegnil na podstrešje; naposled je beganje vraga utrudilo in rekel je:

»Danes je začaran dan. Boljše bo, da vse pustim in grem spat.« Široko je zazehal, nato pa dejal: »Kam naj ležem? Na podstrešje ali v kotel?«

Jožura se je na podstrešju bal, da ne bi prišel vrag gori in ga našel. Toda vrag jo je mahnil v kuhinjo, kjer je nad ognjiščem visel velik kotel; privzdignil je pokrov in zlezel v kotel. Ko je Jožura to videl, je ves vesel zlezel po tihem s podstrešja, stopil v kuhinjo in naložil na pokrov kotla debelih kamenov. Potem je naložil pod kotel polena in zakuril.

Vrag, ki se je bil tako najedel rib in konja, je trdo spal in ni ničesar opazil, dokler mu ni začelo biti vroče. »Hu«, si je mislil, »danes je pa strašno soparno.« Jožura pa je medtem kuril in kuril. Vrag ni mogel več prenašati vročine, hotel je zlesti iz kotla, a ni mogel privzdigniti pokrova. Zdaj je šele razumel, kako mu je podkuril Jožura;

začel ga je prositi: »Jožura, Jožura, oprostí mi in pusti me iz kotla! Vrnem ti konja in ribe.«

Jožura pa se je smejal: »Kaj ti prihaja na misel, prijatelj? Mar je mogoče verjeti vragovim obljubam?« In še bolj je kuril in razpihoval ogenj, dokler se ni vrag doobra scvrl.

Ko se je kotel ohladil in je Jožura dvignil pokrov, da bi pogledal v kotel, je našel v njem velik kos borove smole. Nesel jo je v mesto ter dobil zanjo mnogo denarja.

OBRAMBA PROTI LETALOM

Ob letošnjih zračnih vajah so britanske oblasti preizkusile novo sredstvo zoper napade od zgoraj: zrcaljenje. Gre za umeten oblak, ki nima name-na, zakrivati mesta, pač pa varati neprijatelja. Železniško progo med Londonom in Brightonom so blizu Horleyja zastrli z oblakom. Oddelek bojnih avionov je dobil nalogo, naj kroži nad Croydonom in ga bombardira.

Letalci so torej obsipali Croydon z izstrelki in ga fotografirali, toda to je bila zgolj prevara, ki jo je povzročil oblak: 40 km daleč so bili od namišljenega smotra.

Skrivnost te »fate morgane« hrani Anglija zase. Samo to se ve, da je oblak sestavljen iz raznobarnih in različno gostih dimov. Rdeči, rumeni, zeleni, črni, rjavi dimi se razprostro vo-

doravno nad pokrajino v vsakovrstnih višavah. Včasí vstajajo navpični stolpi črnega čada nalik hišam, tvorniškimi dimnikom, zvonikom itd.

Drugi britanski izum protizračne zaščite je 5 m dolg pihalnik, ki ga ravna vojak, ležeč na ploščadi, pri čemer mu služi umetna rama iz kavčuka. Ta puška, nabita z 8 krogli, nese 6,500 m daleč.

Tretja iznajdba, doslej še tajna, a ki je že preizkušena, je baje imenitna: avion-robot, samodelno letalo, imenovano Racák, v izvirniku Drake, po slavnem angleškem pomorščaku, ki je proti koncu 16. stoletja rabil svojevrstno ladjo zoper špansko brodovje, prodirajoče v strnjenih vrstah.

Ta »Raca« bo zletela nad sovražni letalski oddelek in puhala vanj svinčenke iz strojnice, ki jo bodo brezžično vodili. Lahko jo nabijejo z razstrelivom in jo spuste med ptiče pritepence, kjer se razleti v zaželenem trenutku, seveda po brezžičništvu.

A. D.

Ljubljane in državna realna gimnazija iz Novega mesta. Zmagala je 3. drž. gimnazija (22.026 točk), druga je 1. drž. gimnazija 20.499 točk) in tretja novomeška gimnazija. — V Zagrebu je bil lahkoatletski dvoboj med Jugoslavijo in Čehoslovaško. Zmagali so Čehi z 95 točkami proti 68 točkam, ki jih je dobila Jugoslavija. Zmagali smo le v treh točkah: v metu diska, teku 1500 m in štafeti 4 × 100 m. V tej štafeti so naši tekmovalci postavili nov jugoslovanski rekord v času 43 sekund in 8 desetink sekunde.

Plavači Ilirije so povabili v goste klub »Wasserfreunde« (= Prijatelji vode) iz

Hannovra (Nemčija). V plavanju so zmagali Ilirijani. V waterpolu pa so jih Nemci premagali s 13 : 3.

V Zagrebu so pričela tekmovanja za Davisov pokal v tenisu. Zmagali smo proti Južni Afriki s 4 : 1.

Zdaj, dragi prijatelji, mi je pa kar težko, ko se poslavljam od vas za dolge tri mesece. Sam bom, brez svojih pridnih bralcev, katerim vsem želim prav dober uspeh v šoli in lepe in sončne počitnice. V jeseni pa na svidenje!

Zdravo!

športni striček.

VOLK IN NJEGOVA LISTINA

(POLJSKA NARODNA PRAVLJICA)

Volk je podedoval po očetu. Bilo jih je več bratov, toda njega je imel oče najrajši in zato je vse njemu zapisal. Bratom to ni bilo prav, pa so ga preganjali in mu hoteli vse vzeti. Volk se je domislil, da bi bilo treba listino o oporoki nekam spraviti. Srečal je psa in mu rekel:

»Veš, kaj, ti stanuješ na vasi, spravi mi tole listino! Jaz je tu ne morem nikjer skriti, a ti jo boš v hiši lahko.«

Pes jo je vzel ter si mislil:

»Kam bi jo skrila? Visoko ne znam plezati — torej kam z njo?«

Premišljal je in premišljal. Pa je srečal mačko in ji rekel:

»Veš, kaj? Volk mi je dal v shrambo listino, toda jaz ne znam plezati; vzemi jo ti in skrij jo nekje visoko!«

Mačka jo je vzela ter jo skrila za tram pod streho. Kmalu nato pa je zlezla tja miška in je listino požrla.

Toda volkovi bratje so se obrnili na sodišče zavoljo dediščine. Zdadci je volk rekel psu za listino, pes jo je zahteval od mačke, mačka je šla ponjo za tram pod streho in je videla tam miško, ki je pravkar požrla poslednji košček listine. Mačka se je vrnila in povedala to psu; in pes je spet vse povedal volku. Volk se je razjezil in se vrgel na psa, ta pa si je brž nabrusil noge ter jo odkuril, misleč si:

»To sem se prestrašil. Ampak le počakaj, mačka, ti si vsega kriva — jaz ti bom že pokazal!«

In planil je na mačko, ta pa mu je zbežala za tram in se vrgla na miško.

In odsihdob je na svetu tako: volk preganja psa, pes mačko, mačka miško.

mladi vrtnar

Delo na vrtu v poletnih mesecih

Meseca junija ima vaš vrtič že čisto drugačno lice kakor pred štirimi tedni. Listje na drevju je bolj temnozeleno in tvori gostejšo streho, seme, ki ste ga posejali na gredice, je že vse pognalo, četudi ne tako hitro, kakor bi bili želeli. Zdaj je treba še pridno okopavati in pleti, da pride v zemljo zrak in da plevel ne jemlje hrane našim koristnim rastlinicam.

Kako vam je teknila redkvica? Če jo imate zelo radi, jo lahko še enkrat posejete, ko gre prva že h koncu. Ni treba čakati, da je gredica čisto prazna, kajti od setve do žetve preteče dosti časa.

Če še niste ogrebli fižola, storite to takoj, bo manj občutljiv za bolezn.

Julija je posebno paziti na pravilno zalivanje. Vsako jutro, ko pridete na vrt, morate najprej natočiti ali nanesti vode v čeber, sod ali kar že imate, kjer se potem čez dan pogreje za večerno zalivanje. Ledeno mrzla voda iz vodovoda škoduje rastlinam in lahko povzroči, da naenkrat odpade listje. Kadar zalivamo, zalijmo pošteno, to je več polnih škropilnic, potem pa lahko dva dni počakamo. S takim zalivanjem rastlinam več koristimo, kakor pa če jih zalivamo ali škropimo vsak dan po malem in prodre vlaga samo deset centimetrov globoko v zemljo.

Ali niste pozabili na ptičke? Gotovo veste, kje gnezdi. Najraje si spletajo gnezda v živih mejah, ki jih pa zdaj še ne smemo striči. S tem delom moramo počakati do naslednjega meseca.

Avgusta je razno grmičje že tako visoko, da zaradi njega skoro pozabimo na manjše rastlinice. To velja posebno za one, ki rastejo v skalnjaku in ki so že odcvetele. Toda gojiti jih je treba vseeno, jih redno zalivati in pleti, da dobe moči za rast v prihodnjem letu.

Zeleno trato na vrtu je treba pogosto kositi, da postane gosta in lepa. To se napravi najbolje s posebnim strojem za rezanje trave, ki ga imajo že ponekod po vrtovih. Drugače pa je dobra tudi kosa. Če trato pravilno negujete, postane tudi

trdna in vam nudi najlepši prostor za igranje. Pokošene trave ne mečite na kompost. Trava ima le malo gnojilnih snovi, zato kompost z njo ne pridobi mnogo. Bolje je, ako jo potrosite po gredici z lepotnim grmičjem, da ostane površina zemlje rahla in da plevel ne more zrasti previsoko.

Na gredici, kjer je rastle redkvica, je sedaj dovolj prostora. Tjakaj posejte špi-načo, ki pride v kuhinji vedno prav, saj je zelo dragocena zelenjad. Pri korenasti zelenjadi, korenju, peteršilju itd. se v tem času tvorijo lepe, debele korenine, ki jih še ne rujemo, ampak počakamo, da začne rumeneti listje.

Kaj pa vaše cvetice, astre, žabice in druge rožice? Ne dopustite, da napravijo semena, ampak vsak cvet, ki je odcvetel, takoj lepo odrežite. Toliko lepše se potem razvijejo poznejši cvetovi. Tudi tu ne trpite nobenega plevela!

Požlahtnjevanje vrtnic

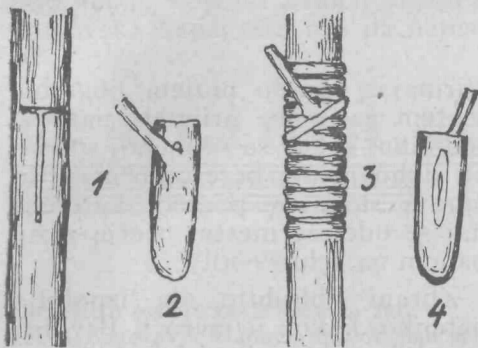
Ali ste že kdaj razmišljali, odkod toliko vrst vrtnic, ki sedaj tako krasno cvetijo po vrtovih? Če nimate nobenega znanca, ki je ljubitelj vrtnic, morate v kako drevesnico, da vidite, kaj delajo vrtnarji z deblom vrtnic, da dobe tako lepe cvetove. Ravno julija meseca je namreč pravi čas za požlahtnjevanje, ker so šipki muževni, to se pravi, da se lubje rado loči od debla.

Tudi vi lahko poskusite s požlahtnjevanjem, le spretno se morate lotiti dela. Oče vam pokaže to lahko najprej na deblu divje vrtnice, ki raste na gozdnih obronkih. Ali pa imate morda na domačem vrtu vrtnico, ki nosi polno cvetje samo na polovici krone; drugo, divjo polovico pa lahko vi cepite. Divjo vrtnico je treba najprej presaditi iz gozda na vrt, da jo potem v prihodnjem letu lahko cepimo.

Za vsako cepljenje z očesom potrebujemo en poganjek divje rože in oko, vzeto od lepo cvetoče, plemenite vrtnice. Pri kakem vrtnarju ali ljubitelju vrtnic si preskrbite cepiče, to je poganjke, na katerih

je več očes. Nato poskusite na deblu divje vrtnice ločiti kožo od debla, in sicer v višini 1'20 m, v obliki črke T, kakor kaže slika 1. Najprej napravite vodóravno zarezo in sredi te potem navpično. Koža se loči še raje, če 10 dni prej drevo dobro zalijemo.

Nato vzemite cepič žlahtne vrtnice, izrežite štítek z očesom in pecljem, ki se ga

drži (glejte risbi 2 in 4), toda tanko, sicer ne gre za skorjo. Če se to delo ne posreči takoj prvič, je pač treba poskušati toliko časa, da je oko odrezano prav tako kakor kaže slika. Nato potegnite krpe kože z nožem proč in potisnite štítek, držeč ga za pecelj, za lubje. To je treba napraviti skrbno, da ne pride zraven kaj prahu. Nato zavežemo z rafijevim ličjem tako, da leži nit poleg niti (sl. 3). Pecelj pustimo na štítku lepo v miru. Ako ostane pecelj zelen in se da čez čas lepo odločiti, se je oko prišlo.

Katere živalce opazujete lahko v poletnih mesecih

Junij

Joj, strigalica! Le ne bojte se je preveč, ta nedolžna kleščarica ne preži na to, da bi zlezla ljudem v uho in predrla bobnič, kakor pripovedujejo o njej. Močna je res, saj lahko nese breme, ki je 530 krat težje od nje same. Z grozeče dvignjenimi kleščami na zadku lahko tudi malo ušcipne. Ker se strigalica rada loti sadja, zelenjadi in cvetic, ni posebno priljubljena pri vrtnarjih.

V kuhinjah slišimo včasih v tem času prijetno cvrčanje cvrčkov, ki prinašajo, kakor pravijo, srečo in zadovoljnost v hišo. Čez dan teh živalic ni videti, ker se boječe skrivajo v špranjah zidu in v deskah na tleh. Skakati ne znajo, pač pa zelo urno beže in jih je težko ujeti. Hranijo se s kruhom, moko in kuhinjskimi odpadki.

Mnogo bolj nepriljubljeni gostje pa so temnorjavi kuhinjski ščurki, rusi ali švabi. Boje se svetlobe, zato tiče v špranjah in to posebno po pekarnah, slaščičarnah itd. Ta golazen leže jajca v ličnih zavojčkih z večimi predalčki. Težko se jih je iznebiti, kjer so se vgnezdili.

Julij

Luč nad družinsko mizo zvečer rad oblatava droben metuljček — molj. Gospodinja urno mahne po njem, ker se boji za zalogo zimske obleke, shranjene v omari. Če pogledamo takega molja od blizu, vidimo, da je zelo nežno stvorenje, toda tudi zelo škodljiv. Njegove gosonice se hranijo z volno, iz katere si napravijo vrečico in se vanjo zabubijo.

Zelo neprijeten hišni gost je tudi slinar. Ta hrošček in njegova ličinka se hranita z mastnimi snovmi. Lotita se tudi volnenega blaga in izgledata luknje celo v preproge in slične tkanine. Dosti škode napravita tudi v zbirkah žuželk.

Podoben škodljivec je tudi kožuhar. Ta razjeda krzno, ki ga nismo dosti zavarovali, da leti dlaka kar v celih kosmih iz njega. Zelo škodljiv nepridiprav! V kletah pa najdemo grobarja, ki razširja, kjerkoli se pojavi, neprijeten vonj.

V lesu se skriva kucec ali kruhar, ki se ga ljudje boje, ker tolče kakor bi tik-takala ura. S temi glasovi pa le vabi samnico k poroki. V les dela dolge rove in s tem uniči marsikako lepo pohištvo.

Avgust

V tem mesecu so največja nadloga muhe. Hišna muha se v tem času tako razmnoži, da nimamo nikjer miru pred njo. Najrajši nam sede na nos ali na čelo, kjer se potem drgne, čedi in krtači. Ta njena snaga je pa le navidezna, ker se sicer najraje potika po nesnažnih krajih, odkoder lahko prenaša različne bolezni. Posebno rade se spravijo muhe na sladkor, ki ga s svojim sesalnim rilčkom in slino omehčajo, da ga potem sesaje zaužijejo.

Zelo neprijetni gostje poletnih mesecev so tudi komarji. S svojim brenjem okoli ušes nas spravijo skoro iz uma, posebno ponoči, ko zaradi njih ne moremo zaspati. Zimo prebijejo ti nadležneži na kletnih stenah, koder jih lahko uničimo z ometenjem. Kri sesajo samo samice, samci pa ne store nikomur nič zalega.

Na podstrešju se nam vgnezdijo včasih sršeni, zanimive živalce, ki pa rade in hudo pičijo, zato seveda niso priljubljene. Radi begajo ljudi, posebno pri jedi.

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Pavlihova oporoška in smrt

A Pavliha je čutil, da se mu res bliža konec. Zavleče se tedaj k nekemu svojemu prijatelju, k temu spravi tudi ogromno skrinjo, težko skrinjo. Ko ga je vrglo na posteljo, pokliče prijatelja in mu reče, naj mu pripelje duhovna in mestnega župana.

Vsi zbrani stoje ob njegovi postelji, Pavliha pa jim govori tako:

»V tej skrinji je vse, kar imam. Tretjino tega naj dobi moj prijatelj, tretjino duhovni, tretjino zapuščam mestu. Če mislite, da še kaj ostane, dajte, komur sami hočete. Skrinje pa ne odpirajte prej, ko

štirinajst dni po mojem pogrebu. V tem času naj prijatelj napravi sedmino, kakor se za meno spodobi; duhovni naj bere črno mašo in opravi slovesen pogreb, katerega naj se udeleže mestni očetje z županom na čelu.«

Zbrani obljubijo, da izpolnijo natanko, kakor je naročil Pavliha; že zdaj pa bi radi vedeli, kaj je v skrinji, a Pavliha jih vpraša:

»Ali veste, kaj je meni počen mehur?«

»Tega ne vemo,« mu odgovore, nakar jim pove Pavliha rekoč:

»Izblebetana skrivnost.«

Reče, se obrne v kot in pri tej priči umre.

Kakor pa je naročil na smrtni postelji prijatelju, duhovnu in županu, tako se je tudi zgodilo: prijatelj je napravil obilno sedmino, duhovni je bral črno mašo in opravil slovesen pogreb, med pogrebci pa so bili mestni očetje z županom na čelu. Ali ko so spuščali Pavliho v grob, se grobarju, ki je bil mrtvecu pri nogah, izmuzne iz rok vrv in Pavlihova krsta se postavi v grobu pokonci. Tedaj so rekli: »Rajniki ni bil pravedanski in kdo ve, če sam ni hotel, da bi tudi v grobu ne bil kakor drugi ljudje«. Puste tedaj krsto pokonci in tako zagrebejo Pavliho v zemljo.

Štirinajsti dan po pogrebu se zbero Pavlihov prijatelj, duhovni in župan, da odpro skrinjo ter se polaste Pavlihove dediščine. Z velikim trudom odpro skrinjo, v njej

pa najdejo: v sredi velik kamen,
krog njega samo večje in manjše
kamenje. Spogledajo se in že hoče
sleherni obdolžiti drugega, da se je
polakomnil dediščine in si jo skri-
vaj prilastil, a spomnijo se, da je
bil Pavliha tisti, ki je to zapustil.
Pregledajo zatorej kamenje in vi-
dijo, da je v veliki kamen vrezana
norčevska kapa, pod njo pa napis:

TUKAJ POČIVA
RAJNKI PAVLIHA,
VES SVET LAHKO GA V
KAPO ZDAJ PIHA

Po tem spoznajo, da si je kamen
Pavliha določil za nagrobni spome-
nik. Zaneso mu ga zatorej na grob
in krog njega pomečejo še manjše
kamenje.

IZ MLADIH

PERES

VIDOVO

Od rdečih cvetov polje Kosovo žari,
nebroj junakov v hladnem mu objemu spi;
molči turobno v boli težki širna plan,
le vali Sitnice šume svoj smrtni san ...

A v noči Vidovi gomile se zbude,
krdela vranov preko Kosova lete —
v prividih nočnih čuješ kônj glasan peket,
orožja čuješ smrtni tam ženket.

Vsem četam poveljuje krepko Lazar sam:
»Junaki, deca moja mila, hvala vam!
Krog mene zbrani ste v zvestobi neomajni,
naj križ nas vede danes k zmagi trajni.

Vuk Branković, vojvoda mojih zvestih čet,
si li postavil desno krilo v bojni red?«
»Pripravljeno je vse, naš hrabri knez in car,
na levem krilu Vuković je poglavar.

In šator, ki ga na zahodu vidiš tam —
to bana Tvrtka ti je bojni stan,
poroštvo srečne, svete zmage naj ti bo,
ki danes tebi, car, nakloni jo nebo.

A preden dvigneš meč svoj silni v bojni znak,
ustavi le trenutek vrancu ti korak:
Čuj, Miloš Obilić bo vzel nocoj slovo,
nazaj z junaške poti ga nič več ne bo!

V dokaz zvestobe svoje pot me vede tja
v sovragovo kraljestvo polumeseca.
Še danes Murat silni glavo izgubi,
a moja smrt naj vam stoteren sad rodi!«

»Moj blagoslov gre s tabo, mi smo za teboj. —
O vrni se mi, sinko, vrni še nocoj!
Kosančić ti in Toplica sledita tja,
da v težkem te trenutku srečno spasita.«

»Gorje«, glasi se strašno v jutro Vidovo,
»Gorje«, odmeva po stoletjih Kosovo.
Ko sonce Vidovo nad Kosovim vzplamti,
gomile tužne žar njegov le pozlati.

Od rdečih cvetov polje Kosovo žari,
nebroj junakov v hladnem mu objemu spi —
molči turobno v boli težki širna plan,
le vali Sitnice šume svoj smrtni san ...

M.

POMLADNA

Jo vidite, pomlad,
ki sredi živih trat
vzbrstela je zelena,
vsa s cvetjem prepletena
in v soncu pozlačena?

In v ta pomladni raj,
v ta čudoviti maj
zvonov nedeljskih glas
zveni lepo,
tako sladko,
da se razjasni vsak obraz.
A jaz?

Ljudmila Seškova

EJ, SMREKA ...

Ej, smreka, pesem tvoja
mi je sen sladak,
ki mi da pokoja,
ko pade tihni raj,
ko zapoje v mlaki
žabec Dolgokrak.

Ej, smreka, senca tvoja
poleti mi hladi
obraz, pokrit od znoja,
ko sončece žari,
ko po zeleni trati
mladina se podi.

Vida Pezdirjeva

Reven, majhen, nedorasel,
sam ostal sem na tem svetu.
Ko bi smel, bi krave pasel,
a ostati moram le pri psetu.

Strgan šotor mi je streha,
dom ta žalostna samota,
jokam, prosim brez uspeha,
Komu mar ciganska je sirota?

Kje si majka, zlata, blaga,
dasi le ciganska mati?
Vstani! Sinko ti omaga,
če brez tebe se po svetu klati!

Mati spi — — — ljudje dobrotni,
ne odganjajte cigana,
ki bo večno mož popotni,
ki mu postelj nikdar ni postлана!

Deruda

Naš kuža, to vam je junak,
odličen vitez pasji,
saj v celi naši vasi
nobeden drug mu ni enak.

Ko zjutraj se zaspan zbudi
ter očke si pomane,
iz kočice svoje plane
in putke v beg vse zapodi.

Potem privošči zajtrk si,
vodice se napije,
na trato jo zavije
in tam nahruli še gosi.

Za delom tem pa hajd na lov,
privoščit si zabave,
na miši, zajce prave.
Ves dolgi dan ga ni domov.

Tihomir Janič

»Zvonček« v prihodnjem letu

Septembra stopi naš mesečnik, ki ima obilo zvestih prijateljev med slovensko mladino, že v svoje 39. leto. Dobil bo spet drugo, prikupno opremo in bo lepo moderno ilustriran.

Za novi letnik, ki mora po vnanjosti in tudi po vsebini še prekositi letošnjega, ki ga srečno zaključujemo s to številko, je urednik spet pripravil celo miznico zanimivega gradiva: pestrih zgodb, čudovitih pravljic, kratkočasnih pripovedk, pestrih črtic in podobnega zabavnega blaga.

Še v večji meri bo uredništvo posvečalo pozornost važnejšim pojavom iz pisanega sveta in zlasti značilnim dogodkom v naši lepi, ljubljeni Jugoslaviji in med brati tam preko.

Naš športni striček, naš zvitoglavi stric Ugankar in stric Matic, ki vse vidi in vse ve, si bodo že med počitnicami nabasali svoje neizčrpne torbe z razno mikavno robo.

Namesto hudomušnega Pavlihe jih bo prihodnje leto razdiral bahaški in korenjaški Kljukec, ki je take okrogle in zavite doživel po pisanem svetu, da se mu boste vsi od srca morali smejati.

Kakor doslej, bomo tudi v novem letniku vsak mesec malo pokramljali o prirodi in tehniki, pogledali v pretekle čase in za dobro voljo kakšno zapeli ali zaigrali.

No, zdaj pa prav prijetne, sončne počitnice vsem skupaj z željo, da bi se prihodnje leto krog naših Zvončkarjev še bolj razširil.

Na svidenje v jeseni! Zdravo!

Na otoku Lopudu je preminul kotorski škof dr. Franjo Učelini-Tiče. Znameniti cerkveni knez, ki je doživel 89 let in je bil kot pravi narodni svečenik in prosvetitelj ljubljenc svojega ljudstva, se je uspešno udejstvoval tudi kot književnik (prevod Dantejeve Božanske komedije). Posebno pozornost in vnemo je pokojni vladika posvečal delu in napredku Sokola.

Konec preteklega meseca je praznovala konjeniška garda v Beogradu svojo krstno slavo. Svečanostim je prisostvoval tudi Nj. Vel. kralj Peter II., ki je prišel v sokolskem kroju. Kralj, ki je bil v vojašnici zelo svečano sprejet, je zbrano vojaštvo pozdravil z običajnimi vojaškimi pozdravi in se je po mimohodu gardinega konjenišva vrnil na dvor ob navdušenih pozdravih številnega občinstva.

Knjiga, ki jo v tej sezoni v Ameriki najbolj čitajo, je »Potovanje okrog sveta v enajstih letih«. Prodali so jo že 70.000 izvodov. Napisali pa so jo trije otroci znanega ameriškega novinarja in fotografa Abbeja. Najstarejši teh otrok šteje 11 let. V tej knjigi opisujejo doživljanje v vsakovrstnih deželah, kamor jih je vodil poklic njihovega očeta. Ta senzacija je vplivala seveda tudi na filmsko mesto Hollywood, kjer so te tri otroke angažirali, da bodo igrali glavne vloge v nekem filmu.

Zlat novc bosanskega kralja Štefana II. so našli v Prijepolju v Bosni. Praviijo, da je najdba tega novca važna zaradi tega, ker je z njim ugotovljeno, da so tudi bosanski kralji kovali svoj zlati denar.

Za otroke, ki iz kakršnih koli vzrokov ne morejo obedovati s svojimi starši, so odprli v New Yorku posebno restavracijo. Veliki avtobusi pobirajo otroke po domovih in jih pod nadzorstvom pripeljejo v restavracijo, kjer jim mladi natakarji postrežejo s slastnimi jedili. Vsi natakarji v tej restavraciji so strokovno izobraženi za nego otrok, kuhinja je pa pod stalnim nadzorstvom zdravnika. Starši, ki plačajo razen kosila še posebno pristojbino, lahko pustijo svoje malčke po obedu v restavraciji, kjer se otroci pri igri razvedrijo ali pa celo zaspijo v mehkih posteljicah.

V krasnem letovišču Dayron Bidge na Floridi je umrl znani ameriški kralj petroleja John Davison Rockefeller, star 98 let. Pokojnik je bil eden največjih bogatašev na svetu, pa tudi dobrotnik človeštva, ki je žrtvoval nešteto milijonov dolarjev za raziskovanje in zatiranje nalezljivih bolezn.

Dne 23. maja je umrl v Ljubljani univerzitetni profesor dr. Ivan Prijatelj, znameniti slovenski književni zgodovinar, esejist, kritik in prevajalec iz slovanskih literatur. Rodil se je na sveti večer leta 1878. v Sodraški fari na idiličnem Dolenjskem. Po dovršeni gimnaziji se je navdušil za slavistiko ter se je, razen domači, zlasti posvetil ruski književnosti. Študiral je na Dunaju, v Rusiji in Nemčiji, v Parizu in na Poljskem in je bil dolgo vrsto let knjižničar dunajske dvorne knjižnice. Po svetovni vojni je postal profesor novejših slovanskih slovstev na naši univerzi v Ljubljani. Zelo mnogo je prevajal iz ruščine.

Kot znanstveni pisatelj je zapustil dela trajne vrednosti. Glavna njegova zasluga pa je, da je na evropsko višino dvignil slovensko literarno kritiko. Slava njegovemu spominu!

